

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету
соціальної педагогіки та психології
О.В. Пономаренко
« » 2023 р.

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
підготовки магістра
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
освітньо-професійна програма «Педагогіка вищої школи»

Укладач: Іванова Л.С., к.філос.н., доцент кафедри педагогіки та психології освітньої діяльності

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри педагогіки та психології
освітньої діяльності

Протокол № 1 від "29.08" 2023
р.
Завідувач кафедри педагогіки та психології
освітньої діяльності

(підпис)

О. І. Іваницький

(ініціали, прізвище)

Погоджено
з гарантом освітньо-професійної програми

(підпис)

О. І. Іваницький

(ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціальної педагогіки та психології

Протокол № 1 від "30" 08 2023 р.
Голова науково-методичної ради факультету
соціальної педагогіки та психології

(підпис)(ініціали, прізвище)

Т. В. Турбар

2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 01 – «Освіта/Педагогіка»	Кількість кредитів – 3	Обов’язкова	
		Цикл загальної підготовки	
Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки	Загальна кількість годин –90	Семестр:	
		2-й	2-й
Освітньо-професійна програма Педагогіка вищої школи	Змістових модулів – 4	Лекції	
		12 год	-
		Практичні	
Рівень вищої освіти:магістерський	Кількість поточних контрольних заходів –	10 год.	-.
		Самостійна робота	
		68 год.	-
		Вид підсумкового семестрового контролю: залік	

Програма вивчення навчальної дисципліни «Філософія освіти» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Курс належить до циклу загальної підготовки та є необхідною складовою підготовки майбутнього фахівця із філософським осягненням ідеї освіти, як соціокультурного феномену та вироблення їх власної світоглядної концепції освіти; сприяння формуванню високого рівня компетентності і культури випускників університету

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Філософія освіти» є сутність, цінності та філософські засади освіти.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладення навчальної дисципліни «Філософія освіти» є здійснення узагальнення знань магістрів у сфері освіти на теоретико-методологічному рівні, а також їх залучення до філософського осягнення ідеї освіти, як соціокультурного феномену та вироблення їх власної світоглядної концепції освіти; сприяння формуванню високого рівня компетентності і культури випускників університету.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Філософія освіти» є: ознайомлення студентів з особливостями предметної ідентифікації філософії освіти та актуальними проблемами, що досліджуються нею; сприяння розвитку критичного, креативного та рефлексивного мислення студентів; формування методологічної компетентності спеціалістів і магістрів; розвиток їхньої дослідницької культури

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
ЗК-1.Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.	Поточне та підсумкове тестування, усне опитування
ЗК-4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	Підготовка до практичних занять, виконання індивідуального завдання
ЗК – 6. Здатність виявляти, ставити та розв’язувати проблеми.	Підготовка до практичних занять, виконання індивідуального завдання
ЗК – 8. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо	Підготовка до практичних занять, виконання індивідуального завдання
СК-2.Здатність застосовувати та розробляти нові підходи до вирішення задач дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері освіти й педагогіки	Підготовка до практичних занять, виконання індивідуального завдання
СК – 5. Здатність розробляти і реалізовувати нові освітні інструменти, проекти та інтегрувати їх в освітнє середовище закладу освіти.	Підготовка до практичних занять, виконання індивідуального завдання
СК-7. Критичне осмислення проблем у сфері освіти, педагогіки й на межі галузей знань.	Підготовка до практичних занять, виконання завдань самостійної роботи
СК – 8. Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв’язувати складні завдання у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах.	Підготовка до практичних занять, виконання індивідуального завдання
СК-10. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти.	Робота на практичних заняттях, виконання індивідуального завдання
СК – 11. Здатність планувати і виконувати наукові дослідження в галузі освітніх, педагогічних наук з дотриманням академічної доброчесності.	Підготовка до практичних занять, виконання індивідуального завдання
РН 1. Знати на рівні новітніх досягнень концепції розвитку освіти і педагогіки, методологію відповідних досліджень.	
РН 4. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення результатів освітньої, професійної діяльності, презентації наукових досліджень та інноваційних проектів.	
РН5. Організовувати освітній процес на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об’єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти	
РН 7. Створювати відкрите освітньо-наукове середовище, сприятливе для здобувачів освіти та спрямоване на забезпечення результатів навчання.	
РН 9. Здійснювати пошук необхідної інформації з освітніх/педагогічних наук у друкованих, електронних та інших джерелах, аналізувати, систематизувати її, оцінюючи достовірність та релевантність.	
РН 11. Здійснювати консультативну діяльність у сфері освітніх, педагогічних наук.	

Міждисциплінарні зв’язки. Проблематика курсу «Андрагогіка» ґрунтується на таких базових дисциплінах, як «Педагогіка», «Психологія», «Соціальної педагогіка», «Соціологія», «Вікова психологія».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Філософія освіти, як галузь та філософська дисципліна.

Тема 1. Предмет та завдання філософії освіти

Актуальність "філософії освіти". Поняття "філософія освіти", предмет і завдання. Причини, які актуалізують філософію освіти. Перспективи реформування освітньої системи в Україні. Завдання курсу «філософія освіти». Основні методологічні концепції гуманітарного знання. Найважливіші, фундаментальні, вузлові категорії, що описують сучасну модель освіти. Структура філософії освіти.

Змістовий модуль 2. Філософія освіти: історична генеза

Тема 2. Антична та середньовічна філософія освіти.

Виховання у Первісному суспільстві. Перші школи світової цивілізації. Феномен античної філософської школи. Християнство та інститут освіти в епоху Середніх віків. Розвиток філософії освіти в епоху Відродження.

Тема 3. Філософія Нового часу.

Розвиток філософії освіти в епоху Нового часу. Історична ретроспектива філософії освіти XIX ст. Поняття європейської класичної філософії. Особливості філософії Нового часу. Раціоналізм і емпіризм - напрями пізнання нового часу: матеріалізм і емпіризм Фр. Бекона; дуалізм і ціоналізм Р. Декарта; вчення про субстанцію Бенедикта, Спінози; об'єктивний ідеалізм Лейбніца. Філософія Просвітництва

Тема 4. Філософсько-освітні ідеї України.

Історія розвитку філософії освіти в Україні. Філософія освіти Григорія Сковороди. Освіта в Україні і світі (сучасні реалії).

Змістовий модуль 3. Освітні ідеї основних напрямів філософії

Тема 5. Основні філософські напрями

Екзистенціалізм, феноменологія, аналітична філософія, прагматизм, постмодернізм, фемінізм.

Змістовий модуль 4. Проблеми філософії освіти

Тема 6. Принципи європейської вищої освіти.

Навчання та учіння. Логіка та критичне мислення Навчання та освіта дорослих Релігійна освіта Художня та літературна освіта Медіаосвіта Політика та етика освіти. Сучасні теорії освіти. Академічна доброчесність. Інклюзивність і справедливість в освіті. Гендерна освіта. Сучасні теорії освіти: біхевіоризм, конструктивізм, критична педагогіка.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години						Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин		Лекційні заняття, год		Практичні заняття, год				Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
		о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.			
1	15	6	-	4	-	2	-	9	-	5	10	15
2	15	8	-	4	-	4	-	7	-	5	10	15
3	15	4	-	2	-	2	-	11	-	5	10	15
4	15	4	-	2	-	2	-	11	-	5	10	15
Усього за	60	22	-	12	-	10	-	38	-	20	40	60

змістові модулі												
Підсумковий семестровий контроль залік	30	-	-	-	-	30	-	20	20	40		
Загалом	90										100	

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист. ф.
1	Предмет та завдання філософії освіти.	2	-
2	Антична та середньовічна філософія освіти.	2	-
2	Філософія Нового часу.	2	-
2	Філософсько-освітні ідеї України.	2	-
3	Основні філософські напрями.	2	-
4	Принципи європейської вищої освіти.	2	-
Разом		12	-

6. Теми практичних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист. ф.
1	Предмет та завдання філософії освіти.	2	-
2	Антична та середньовічна філософія освіти.	2	-
2	Філософсько-освітні ідеї України.	2	-
3	Принципи європейської вищої освіти.	2	-
4	Принципи європейської вищої освіти.	2	-
Разом		10	-

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1.	Теоретичне завдання – усне опитування, підсумкове тестування	Питання для підготовки: за навчальним матеріалом ЗМ1 (розділ 3 цієї програми)	Максимальна кількість балів за усне опитування нараховується за такими критеріями: - активність під час опитування (1 б.); - надання повних, ґрунтовних відповідей (2 б.); - творчий підхід у пошуку та наданні відповідей (2 б.). Тестування передбачає надання відповідей на 10 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів.	5
	Практичне завдання – складання анотації наукової статті з проблем сучасних завдань філософії освіти; – надання своєї думки з приводу теми статті.	Вимоги до виконання та оформлення: авторський текст обсягом до 5 тис. знаків з пробілами. Під час роботи з першоджерелом виділити основні філософські ідейні положення, які залишаються цікавими та актуальними на сучасному етапі навчання впродовж життя. 2. На підставі роботи зі статтею надати свою особисту думку щодо основного змісту статті, показати переваги та недоліки. Текст виконаного завдання надсилається на відповідну сторінку у Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=676	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - своєчасність виконання (1 б.); - повний обсяг виконання (1 б.); - якість виконання навчального завдання (1 б.); - самостійність виконання (1 б.); - творчий підхід у виконанні (1 б.).	10
Усього за ЗМ1 кон тр. заходів	2			15
2.	Теоретичне завдання – усне опитування або підсумкове тестування	Питання для підготовки: за навчальним матеріалом ЗМ2 (розділ 3 цієї програми)	Максимальна кількість балів за усне опитування нараховується за такими критеріями: - активність під час опитування (2 б.); - надання повних, ґрунтовних відповідей (3 б.); Тестування передбачає надання відповідей на 10 зап-нь. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів.	5
	Практичне завдання – скласти таблицю «Історія розвитку філософської думки»	Вимоги до виконання та оформлення: Таблиця складається із чотирьох колонок, де вказується 1. назва; 2. період існування цього періоду; 3. Основні ідеї, які характеризують цей період; 4. Представники цього періоду. Текст виконаного завдання	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - своєчасність виконання (1 б.); - повний обсяг виконання (2 б.); - надання повних, ґрунтовних відповідей (3 б.); - творчий підхід у виконанні (4 б.).	10

		надсилається на відповідну сторінку у Moodle. https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=676		
Усього за ЗМ2 кон тр. заходів	2			15
3.	Теоретичне завдання – тестування	Питання для підготовки: за навчальним матеріалом ЗМ 3 (розділ 3 цієї програми)	Максимальна кількість балів за усне опитування нараховується за такими критеріями: - активність під час опитування (2 б.); - надання повних, ґрунтовних відповідей (3 б.);	5
	Практичне завдання – підготувати доповідь-презентацію за одним із теоретичних питань з аргументованим викладенням матеріалу та власної точки зору щодо проблеми.	Вимоги до виконання та оформлення: Усний виступ з використанням презентації та взаємодія з аудиторією передбачають таке: 1. Вільне володіння матеріалом, його переказ. Пояснення головних понять, наведення прикладів 2. Повнота (висвітлення усіх компонентів відповіді), лаконічність та ємність інформації (не повинно бути суцільного погано сприйманого тексту). 3. Взаємодія з аудиторією, вміння зацікавити, залучити аудиторію до розгляду теми, вміння звернутися до аудиторії за поясненнями, вміння ставити питання (питання проблемного характеру, на роздум, на кмітливість). У презентації у відповідному за змістом слайді можуть бути відображені питання до аудиторії або завдання. 4. Підведення підсумків, вміння робити висновки (викладення основної ідеї теми, що розглядалася, у вигляді тез, вираження власного ставлення до питань, що висвітлюються, зазначення ще не вирішених проблем, звернення до аудиторії тощо). 5. Грамотність викладення матеріалу: - відповідність науковим положенням; 6. мовленева (лінгвістична, стилістична) грамотність.	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - вільне володіння матеріалом, його переказ, пояснення головних понять, наведення прикладів (1 б.); - повнота відповіді, висвітлення усіх компонентів питання, використання наочності (роздаткових матеріалів, заповнення таблиць, схем, малювання на дошці, плакати) (2 б.); - взаємодія з аудиторією, вміння зацікавити, залучити аудиторію до розгляду теми, вміння звернутися до аудиторії за поясненнями, вміння ставити питання (питання проблемного характеру, на роздум, на кмітливість) (1б.); - підведення підсумків, вміння робити висновки (викладення основної ідеї теми, що розглядалася, у вигляді тез, вираження власного ставлення до питань, що висвітлюються, зазначення ще не вирішених проблем, звернення до аудиторії тощо) (1б.).	10
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	2			15
4.	Теоретичне завдання – тестування	Питання для підготовки: за навчальним матеріалом ЗМ 3 (розділ 3 цієї програми)	Максимальна кількість балів за усне опитування нараховується за такими критеріями: - активність під час опитування (2 б.); - надання повних, ґрунтовних відповідей (3 б.); Тестування передбачає надання відповідей на 10 зап-нь. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів.	5

	Практичне завдання – підготувати есе за обраною темою з аргументованим викладенням матеріалу та власної точки зору щодо проблеми.	Вимоги до виконання та оформлення: Есе передбачає: 1. Лаконічність висвітлення матеріалу. Наиса має бути аргументованим та переконливим. 2. Оригінальність. Під час оформлення забороняється використання чужих робіт, їх повне або часткове копіювання. 3. Забороняється використовувати в тексті сленг. 4. Есе має містити проведений автором аналіз проблеми, суб'єктивну авторську позицію. 5. Есе має складатися з наступних частин: вступ, аргументи або основна частина, висновки. 6. Есе має бути мовленевим (лінгвістичним, стилістичним) грамотним.	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - вільне володіння матеріалом, достатньо чітке висвітлення проблеми (3 б.); - повнота відповіді, висвітлення усіх компонентів питання (2 б.); - оригінальність, висловлювання особистісної думки (3 б.); - підведення підсумків, вміння робити висновки (викладення основної ідеї теми, що розглядалася, у вигляді тез, вираження власного ставлення до питань, щовисвітлюються, зазначення ще не вирішених проблем, звернення до аудиторії тощо) (2б.).	10
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2			15

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Вид підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Залік	Теоретичне завдання - тестування	Питання для підготовки: занавчальним матеріалом усіх змістових модулів (розділ 3 цієї програми)	Тестування передбачає надання відповідей на 40 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів	20
	Практичне завдання - написання есе.	Практичне завдання виконується протягом семестру, захист практичного завдання відбувається під час проведення заліку. Передбачається виконання дослідницького завдання або написання есе за однією з тем, що стосується проблематики навчання в рамках однієї з філософських течій. Тематика завдань, вимоги до їх виконання та оформлення подано у СЕЗН Moodle у секції підсумкового контролю. https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=676	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - обґрунтування вибору теми та її актуальності (визначення проблеми) (26.);	20
			- формулювання мети та завдань есе (3 б.); - виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих результатів (6 б.); - висновки в есе, власна позиція автора щодо обраної теми (3 б.); - використана література (1 б.); - оформлення згідно вимог (1 б.); - доповідь з есе (4 б.).	
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна

1. Губерський Л.В. Філософія : підручник. Київ : Фоліо, 2019. 247с.
2. Філософія, логіка, філософія освіти / за ред.. Л. Мозговий Р. Додонова. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 512 с.
3. Практикум з філософії освіти : навчально-методичний посібник / О. С. Пономарьов, І. В. Костира. – Харків: НТУ «ХП», 2019. 104 с.
4. Філософія освіти, науки та окремих її галузей. Конспект лекцій: Навч. посібник. – 2-ге вид., стереотипне. Київ: Видавництво «Людмила», 2022. 620 с.
5. Опачко М.В. Філософія сучасної освіти. Навчально-методичний посібник / Магдалина Василівна Опачко. – Ужгород: УжНУ, 2019. – 60 с.

Додаткова

1. Навчальний посібник з курсу «Філософія освіти» для осіб, що навчаються в магістратурі за спеціальністю «Педагогіка вищої школи». / Т.Н. Кучера, Л.І. Насонова, В.В. Дейнека. – Харків: ХНМУ, 2015. 63 с.
2. Петінова О. Б. Філософія: навчальний посібник / О. Б. Петінова. – Одеса, 2019. – 304 с.
3. Цебрій І. Світогляд «типового» європейського студента другої половини ХХ століття в романі Робера Мерля «за склом». *Філософські обрії*. 2023. № 47. С.20-27.
4. Цебрій І. В., Головашич Е. А. Форми та види взаємодії людини і соціуму. *Габітус*. 2022. Вип. 41. С. 309–312.
5. Гуссерль Е. Криза європейських наук і трансцендентальна феноменологія. *Вступ до феноменологічної філософії*. Філософська думка. 2002. № 3. С. 134-149.
6. Скринник М. Філософія: навчальний посібник / Михайло Скринник, Лілія Фльорко, Микола Фльорко. – Львів : Ліґа-Прес, 2015. 477 с.
7. Тімченко О. Філософія : навчальний посібник для студентів усіх напрямів підготовки / О.П. Тімченко та ін. ; за заг. ред. О.П. Тімченка. – Львів: Растр-7, 2015. 359 с.
8. Yatsenko, Olena. Value and normativity in cultural grounds of subjectivity. *Humanities studies. Філософія*. 2020. № 6 (83). Р.70-84. DOI <https://doi.org/10.26661/hst-2020-6-83-05/>
9. Kit, Mykhailo. Principles of training of pedagogical staff under the paradigm of the new ukrainian school. *Humanities studies. Філософія*. 2020. № 6 (83). Р.85-93. DOI <https://doi.org/10.26661/hst-2020-6-83-05/>
10. Іванова Л.С. Інформаційні та медійні технології у реалізації конструктивістського підходу до навчання. *Демократизація та гуманізація вітчизняного суспільства: досвід україно-канадської взаємодії*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, Запоріжжя, 25 вересня, 2019 року. С. 40-41.

Інформаційні ресурси

1. Бобнєв М. Соціальні норми та регуляція поведінки. URL: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/_Index.php
2. Sun Wei. Information technologies in the education of contemporary China: reality and opportunities. URL: <https://philosopheducation.com/index.php/philed/article/view/760/659>
3. Клепко С. Контровверзи української царини філософії освіти. URL: <https://philosopheducation.com/index.php/philed/article/view/764/663>
4. Philosophy of education. URL: <https://philosopheducation.com/index.php/philed>
5. Шейко С., Ільченко А. Проблема визначення світоглядної парадигми у філософії Григорія Сковороди (критично-порівняльний аналіз). URL: <http://philosobr.pnpu.edu.ua/article/view/282535/279251>

